

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. F. Ioannis Nider Ordinis Prædicatorum Theologi De Reformatione Religiosorum Libri Tres

Nider, Johannes

Antverpiæ, 1611

II. Docet quid sit conformitas in bono & in malo: quomodo per tria vitia conformantur sæculo. Et per tria dubia ostendit, quàm sit periculosum intrare Religionem deformatam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45728)

corrupta libertas, quæ sæculo conformari nititur maligno. Quo contrà Apostolus clamat, *Nolite*: vt ostendat facultatem arbitrij liberi, & eiusdem nolitionis facilitatem.

CAPVT I I.

Docet quid sit conformitas in bono & in malo: quomodo per tria vitia conformatur sæculo. Et per tria dubia ostendit, quàm sit periculosum intrare Religionem deformatam.

DEINDE Apostolus, se difformare à sæculo suadet, ex eo quòd habemus ad conformādum nos animi mobilitatem. Ex cuius corruptione, nisi potenter resistamus, faciliter nimis conformamur huic sæculo. *Nolite*, inquit, *conformari*. Vbi scire primùm opus est, quid sit conformitas, & quæ sæculi forma: & quàm sit detestabile, se huic nequam sæculo conformare. Conformitas, dicit S. Thomas, est conuenientia in formâ vnâ. & sic idem est, quod similitudo, quam causat vnitas qualitatis, vt dicitur 5. Metaphysicæ. Hæc iste. Secundùm enim gradus & modum participationis formę vel qualitatis, erit variatio conformitatis; ita quòd vbi maior est vnitas formæ, ibi expressior est conformitas. Quemadmodum prima

S. Thom.
I. d. 48. ar. 1.
*Quid sit
conformi-
tas.*
5. Meta-
phys. text.
10.

ma inter diuinas personas & pulcherrima conformitas reperitur, inter quas maxima est vnitas. Materia verò, propter eius distantiam à summo bono, & ab vnitate ac participatione diuinæ pulchritudinis, è diuerso turpis dicitur & informis: quia, secundum B. Augustinum, materia prope nihil situatur. Forma autem sæculi, ex consequenti, ipsum est nihil, pessimum & turpissimum, scilicet peccatum. De quo Ioan. i. *Sine ipso*, id est, Deo, *factum est nihil*. Et alibi: *Sine me nihil potestis facere*. id est, solùm peccare possumus à nobis: omnia verò alia Deo mediante possumus. Quemadmodum igitur vitia, formæ deformes sunt animarum rationabilium: ita virtutes (vt latè libro 2. ostendetur cap. 1.) formæ sunt comptissimæ intellectualium spirituum. Vnde ille se huic sæculo conformare conuincitur, qui eius facinora imitatur. Hæ sunt vitiorum formæ indecoræ nimis, quæ diuinas virtutum in animâ adeò formas corrumpunt, vt rationalis homo in formas bestiarum & irrationabilium quodammodò transformetur. Nam auaritiâ ardentes, igni; mobiles inconstantia, aëri; & frigescentes inuidiâ, aquæ glaciei; & luxuriæ immersi, sæcibus assimilantur. Terræ bestiis denique vitiosi conformati esse dicuntur, imò modo quodam

Aug. lib. 12
confess. c. 7.

Ioan. i. 3.

Ioan. i. 5. 5.

dam

dam in eas transformati, vt sacra testatur
Scriptura, Sanctorum docent exempla, &
Philosophorum etiam non fidelium tradi-
 Pfal. 48. 21. derunt praecepta. *Homo*, inquit Psalmista,
cum in honore esset, non intellexit; compa-
 Chrysoft. *factus est illis.* Hinc Chrysoftomus: Nec
 hom. 4. in homo, si est peccator, manifestè dici posset.
 Matth. Cum enim calcitres vt asinus, saltus vt cer-
 uus, fremas in mulieribus vt equus, & ga-
 strimargiam patiaris vt vrsus, impingues car-
 nem vt mulus, rapias vt lupus, irascaris vt
 serpens, percutias vt scorpio, dolosus sis vt
 vulpes, venenum malitiæ obserues vt aspis
 & vipera: qualiter potero te cum hominibus
 numerare, non videns in te talis vitæ chara-
 cteres? Ideò dicit Hermes Trismegistus ad
 Aesculap. *Aesculapium*: Si homo per electionem se
 què tamen mundo inferiorem fecerit, quasi honore
 locum inter humanitatis exutus, proprietatem accipiet
 illius ser- bestiae. Eamdem ob causam, hanc confor-
 mones Pa- mitatem secundam vocauit animarum in-
 risiis 154. corporationem, dicens; Animas virorum
 editos non non colentium iustitiam, & Diis non obse-
 reperio. quentium, in secundâ generatione transire
 ad bestias. Quam translationem Gregorius
 Greg. Nyl. Nyssenus, quia Platonius, Platonem excu-
 lib. 2. de a- sando, intelligi debere, vt præmittitur, dixit.
 nimâ, c. 8. Cui concordat Boëthius: *Versi*, inquit, in
 Boëth. li. 4. malo, inquit, in
 de consol. malo, inquit, in
 philos. pro- malo, inquit, in
 lã 3. malo, inquit, in

malitiam, humanam quoque amisere naturam; ut quem transformatum vitiis videas, hominem æstimare non possis. Et formis talibus laruatis mundus iste plenus est, quarum tamen tres deteriores sunt, & velut fontes spurcissimi, à quibus omnibus aliis vitiis deformitas hauritur, superbia scilicet, auaritia, & luxuria, quæ 1. Ioan. 2. agnoscenda traduntur. *Omne, ait, quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vite.* Quid enim * fœdus luxuriâ, quâ corpus inquinatur & anima, & in eâ velut idolo Priapi deseruitur turpissimo. Quo cōtrâ laudatur plurimum Rex Asa, in cuius commendationem dicitur: *Subuertit specum Priapi, & confregit simulacrum turpissimum.* Quid enim animæ indecentius auaritiâ? quia per concupiscentiam oculorū, fit de templo Spiritus sancti, per culturâ idolorum, malignorū spirituum habitaculum, teste Apostolo ad Coloss. 3. ubi dicit: *Mortificate ergo membra vestra, quæ sunt super terram: fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam & auaritiam, quæ est simulacrorum seruitus.* Quid prætereà spiritui nostro potest obesse amplius, quàm ut ipse à Deo creatus totaliter, & ab ipso redemptus misericorditer, per inobedientiam eius mandatis recalcitret?

1. Ioan. 2.

16.

* al. fœdus

3. Reg. 15.

Coloss 3. 5.

citret? Cùm tamen Dei Filius oriens ex alto, nos visitando, factus sit obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis. *Qui*, inquit, *cùm in formâ Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo: sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo. Humiliauit semetipsum, factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis.* Formam itaque huius mundi turpissimam, fratres charissimi, nolite concupiscere, ei conformari nolite; sed formam Religionis nostræ sanctissimæ, quæ in paupertate, castitate consistit & obedientiâ, potiùs induite: quia talibus Christiformes effici possumus, & mundi huius immundi lutosi velaminibus quisque carere poterit, secundùm illud: *Cùm conuersus fuerit ad Dominum, auferetur velamen*; scilicet malitiæ libertas. Hæc est enim secundùm S. Thomam causa, cur omnes Religionum Patres primitiui, suis, qui sæculo renuntiare statuerunt, tria principalissima vota imposuerunt; paupertatem, castitatem, cum obedientiâ: quia per hæc tria, forma huius mundi totaliter abiicitur. Nam per paupertatē voluntariam, diuitiis sæculi seu oculorum concupiscentiæ resistitur. Per castitatem puram, quis concupiscentiæ carnis, quæ in venereis
maxi-

Philip. 2. 6.

2. Cor. 3.
16.S. Thom.
2. 2. q. 96.

maximè militat, aptè renititur: & per obedientiam humilem, superbiæ vitæ obuiatur. Sed quia (heu!) Religionum professores plurimi, non se huic formæ Religionis conformare gestiunt, quin imò fœditatibus sæculi se iniiciunt: ideò contra tales B. Bernardus sic inuehit in quadam epistolâ: Labor, & latebræ, & voluntaria paupertas, hæc sunt monachorum insignia, hæc vitam solent nobilitare monasticam. Vestri autem oculi omne sublime vident, vestri pedes omne forum circumeunt, vestræ linguæ in omnibus audiuntur cõsiliis, vestræ manus omne alienum diripiunt patrimonium. Et iterum in homiliâ super *Missus est*: Video quosdam, quod sine dolore videri non debet, post aggressam Christi militiam, rursus implicari sæcularibus, rursus terrenis cupiditatibus immergi: cum magnâ curâ erigere muros & negligere mores, sub prætextu quoque communis vtilitatis verba vendere diuitibus, & matronis salutationes: sed & contra Imperatoris sui edictum, concupiscere aliena, & sua cum lite repetere. Et iterum: Video, quod non parû doleo, post sæculi pompam nonnullos in scholâ humilitatis superbiâ magis addiscere, ac sub alis humilis magistri grauius insolescere, & impatientes amplius fieri in claustrò, quàm fuissent in

Bern.ep.43
circa fin.

Bern.hom.
4. super
Missus, cir.
fin.

B sæcu-

Dubium I. *An inducens ad deformatam Religionē, peccet mortaliter?* *Ioan. Neapolit. parte 2. qu. 31.* *Mat. 23. 15*

ſæculo. Sed dubitatur hîc primò, an inducens aliquem ad intrandū Religionem deformatam taliter, quòd in eâ non ſeruetur regula, ſupra quam fundata eſt Religio, peccet mortaliter. Hanc quæſtionem mouet Ioannes de Neapoli Ordinis Prædicatorum in vtroque iure magnus, libro ſuo de quæſtionibus ſtatum Religioſorum cõcernentibus; & reſpondet. Quæſtio, inquit, iſta diſſoluitur per terribilem maledictionem Domini in Euangelio dicentis: *Va vobis Scribæ & Phariſæi hypocritæ, qui circuitis mare & aridam, vt faciatis vnum proſelytum: & cum fuerit factus, facitis eum filium gehennæ duplo quàm vos.* Tenetur etiam inducens, qui ſcit regulam & ordinem non ſeruari, actione de ſeruo corrupto, eò quòd non viuunt tali exemplo, quin conuerſatione ſuâ mores intrantis corrumpant. Sicut enim inducens ſeruum ad furandum vel ad fugiendum, ipſum furem facit vel fugitiuum, vel mores eius corrumpit, tenetur: ſic & hic inducens, qui exempla ſibi trãſgreſſionis præfert. Sunt enim multi modi corruptionis, quos inuenies Digestis De ſeruo corrupto l. 1. & 2. Et tenetur corrûpens ad exemplum ſancti Euangelij, actione ſerui corrupti, in duplum. vt in eodem titul. l. Doli verbum. §. Hęc actio. & nihilominùs actione l. Aquilia,

lia, dicto. §. Hæc actio. Sed commodius hæc
 Ioannes. Hanc etiam quæstionem soluit
 Hugo de Folieto in libro de claustro anime,
 exponensquamdam historiam lib. Iudicum
 cap. 18. sic dicens: Cùm aliqui de sæculo ad
 domũ Religionis veniunt, domum Michæ
 se reperisse credunt. Michas interpretatur,
 Quis est hic? Dum enim inueniunt ephod,
 id est, habitum conuersionis; & conflatile,
 id est, verba detractionis; & sculptile, scilicet
 peruersi operis; exeunt quandoque & rece-
 dunt admirantes huiusmodi cõuersionem,
 Quis est hic, dicunt? Multi siquidem isto-
 rum societate peiores fiunt. Hæc ille.

Hugo lib. 3
 cap. 9. Huic
 & Vincent.
 lib. 27. hist.
 cap. 18. hos
 lib. affcri-
 bit: quidam
 cū operib.
 Hug. de
 S. Victore,
 excud. Ve-
 net. 1588.

Dubitatur secundò, an modus habendi
 consuetus in Religionibus, sit sine periculo
 animæ? Iuxta Apostolum respondet Ioan-
 nes de Neapoli: Non solùm à malo, sed à
 specie mali est abstinendum. Regula autem
 omnis Religionis præcipit monachum nihil
 debere habere. Idem statuitur tam in iure
 Canonico, quàm Ciuili: Auctent. De mona-
 chis coll. 1. §. Illud quoque discernimus.
 cap. 6. & C. De sacros. Eccles. Auctent. In-
 gressi. Item in iure Canonico, Ext. De statu
 monachorum, cap. 2. vbi dicitur: Monachi
 nihil peculiare habeant. & cap. 6. Cùm ad
 monasterium; in principio, vbi dicitur: Pro-
 hibemus quoque districtè in virtute obe-

Dubium 2.
 Quid de
 consuetis
 modis ha-
 bendi?
 Par. 2. q. 79

dientia, sub obtestatione diuini Iudicij, nè quis monachorum, proprium aliquo modo possideat. & in fine : Nec æstimet Abbas, quòd super habendâ proprietate possit cum aliquo monacho dispensare : quia abdicatio proprietatis, sicut & custodia castitatis, ad eò annexa est regulæ monachali, vt contra eam nec summus Pontifex possit licentiam indulgere. Ad idem allegat infinita quasi iura, vt 16. qu. 1. Si cupis esse. & cap. Qui verè. & 12. qu. 1. Augustinum De vitâ Clericorum: Non dicatis. & cap. Nolo vt aliquis. & Clementem recitantem paupertatè Apostolorum, & de Ananiâ & Sapphirâ, & subdit : Sciendum quòd pecuniæ nomine legis interpretatione ff. De verborû significatione, l. Pecuniæ, omnis res intelligitur, quæ in pecuniam verti potest. Excipit tamen ius & excusat ab habendo proprium, eum religiosum, cui administratio temporalium ab Abbate & Prælato concessa est, vt 18. qu. 2. Abbates pro humilitate. & Ext. De statu monach. cap. 6. §. Qui verò. vbi dicitur: Qui verò peculium habuerit, nisi ab Abbate fuerit ei pro iniunctâ administratione permiffum, à communione remoueatur altaris. Sed in Religionibus, quæ propriis & possessionibus renuntiauerunt, nullum est peculium; & per consequens, nec administratio pecu-

Clemens
li. 7. recog-
nit. act. 5.

peculij. Et eodem modo de religiosis habentibus proprietates & possessiones, exceptis administratoribus rerum monasterij in procurationibus personarum. Quid ergo dicemus de monachis & aliis religiosis, qui thesaurizant pecunias, vel alia, quæ in pecuniam conuerti possunt? & quod detestabilius est, qui, id quod habent, occultant & à Prælatiis suis, vel per manus sæcularium negotiationi exponunt? Quid differt à proprio, habere vestes superfluas, libros habere inutiles, de quibus longa esset narratio: & specialiter accipere, & expendere non ad necessitatem, nec ad utilitatem, sed fortè ad voluptatem, & plerumque fortè ex causis illicitis? Sed quia sunt, qui excusant per excusationes in peccatis, patebit hoc quæstione sequenti. Hæc Ioannes.

Vnde tertio quæritur, an sufficiat subdito dispensatio Prælati, vt quidam se defendunt. Respondet idem Ioannes: *Dispensatio est prouida iuris communis relaxatio, utilitate seu necessitate pensatâ. vel sic: Dispensatio est rigoris iuris, per eum, ad quem spectat, canonicè facta relaxatio.* Vtraq; definitio habetur i. q. 7. c. 5. § Rigor. & §. Multorū. & c. sequenti. §. Genera. Ex quibus definitionibus colligitur, quòd in dispensatione requiritur, primò potestas volentis dispen-

*Dubit. 3.
An sufficiat subdito dispensatio Prælati.
Part. 2.
qu. 80.*

Videantur ibidem Glossæ.

fare, ibi, *Per eum, ad quem spectat*. Secundò, ratio mouens ad dispensandum, vnde dicit, *Prouida*. Nam prouidà deliberatione in dispensationibus procedendum est: vt Ext. De translatione Prælat. cap. Fui. Et notat Dominus Innocentius Ext. De renuntiatione, cum inter P. Gaufridi in glossâ finali dicens: Si non subesset iusta causa, quantumcumque dispensaret Papa, non consulerem Clerico, qui iurauerat, quòd ageret contra Capitulum: alioqui potius dissipatio, quàm dispensatio dicenda est. Tertiò, quòd is, cum quo dispensatur, necessitatem patiat: vnde dicitur in definitione, *Necessitate pensatâ*. Quartò, quòd id, super quo dispensatur, non sit contrarium iuri: vnde dicitur in definitione, *Iuris communis relaxatio*, non destructio. Quintò, quòd secundùm ius fiat: vnde dicitur, *Canonice facta*. Sextò, quòd utilitas communis in dispensando procuretur: vnde dicit, *Utilitate pensatâ*. Quæcumque harum causarum vel conditionum defecerit, deficit definitio, & per consequens definitum. Hæc Ioannes. Ex his elicere videtur idem Doctor terribiles propositiones, contra multos Religiosos, non habentes omnia in communi. Vide eum, si placet, Doctorem latè de hoc. Quia igitur habemus, fratres charissimi, magnam animi nostri mobilitatem

tem

tem ad conformandum nos sæculo (anima enim nostra naturam habet speculi, & facilliter ei, cui se applicauerit, conformari incipit) idcirco nolite, quæso, conformari huic sæculo: sed potius trino sanctę Religionis voto conformemini, ut possit de vobis tandem dici illud Apostoli: *Gratias autem* Rom. 6. 17 *Deo, quod fuistis serui peccati, obedistis autem ex corde in eam formam doctrinæ, in quam traditi estis. Liberati autem à peccato, serui facti estis iustitiæ.*

CAPVT III.

Quòd forma sæculi est omni luto immundior, sicuti & ipsa peccata, ratione multiplici.

DEMVM tertio suadet Apostolus, ut Religiosorū nullus conformari velit huic sæculo. Vbi notandum, quòd sæculum, cum sit mundus periodo aliquo qualiter mensuratus, accipitur multifariè. Primò dicitur arthetypus, principalis scilicet, & exemplaris aliorum mundorum. de quo Boëthius:

Ducis ab exemplo pulchrum, pulcherrimus ipse,

Mundum mente gerens.

Boëth. de
consol. phi-
los. lib. 3.
met. 9.

Secundo modo dicitur ipsa vniuersitas rerum creatarum. Tertio modo, homo sæcu-